

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper (przewodniczący)

SSN Maria Szulc

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi M. C.

o wznowienie postępowania zakończanego w stosunku do M. C.

prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 1 grudnia 2011 r., sygn.
akt XIII GC [...]

w sprawie z powództwa "T." Spółki Akcyjnej w C.

przeciwko M. C. i S. T.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 10 stycznia 2017 r.,

zażalenia "T." Spółki Akcyjnej w C. na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 6 września 2016 r., sygn. akt V ACa [...],

**oddala zażalenie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 września 2016 r. Sąd Apelacyjny w [...] na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. uchylił w całości w stosunku do pozwanego M. C. wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 1 grudnia 2011 r., zniósł postępowanie toczące się od dnia wydania postanowienia o ustanowieniu dla tego pozwanego kuratora *absentis* i

przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania stwierdzając, że na skutek pozbawienia pozwanego M. C. możliwości obrony jego praw postępowanie we wskazanej części dotknięte było nieważnością, co powodowało konieczność wydania orzeczenia kasatoryjnego. Uchylenie wyroku Sądu Okręgowego nastąpiło w postępowaniu wznowieniowym, wszczętym skargą pozwanego M. C.. Sąd Apelacyjny stwierdził wystąpienie przesłanki wznowieniowej z art. 401 pkt 2 k.p.c.; ustalił, że w procesie prowadzonym przez powodowe T. Spółkę Akcyjną w C. przeciwko pozwanym M. C. i S. T. - jako członkom zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, o zapłatę zobowiązań tej spółki, których powodowi nie udało się od niej wyegzekwować (art. 299 § 1 k.s.h.) ustanowiony został dla pozwanego M. C. kurator dla nieznanego z miejsca pobytu, mimo że powód nie podjął wystarczająco dociekliwych kroków w celu ustalenia jego aktualnego adresu, w tym nie zasięgnął informacji w siedzibie spółki (dłużniczki powoda), w skład zarządu której pozwany kiedyś wchodził (ostatecznie okazało się, że pozwany mieszkał pod tym adresem), a ponadto nie ujawnił sądowi informacji, że przeciwko pozwanemu toczy się postępowanie karne z doniesienia powoda i tam jego adres został ustalony, o czym powód wiedział, ponieważ jego pracownicy byli przesłuchiwani w charakterze świadków. W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że ustanowienie kuratora było nieprawidłowe, ustalił ponadto, że kurator nie podejmował działań w kierunku nawiązania kontaktu z pozwanym ani też nie chronił wystarczająco interesów pozwanego, co nie tylko uzasadniało wznowienie postępowania na podstawie wznowieniowej z art. 401 pkt 2 k.p.c., ale także spowodowało nieważność wcześniej przeprowadzonego postępowania pierwszoinstancyjnego w części, w której pozwanego reprezentował kurator.

Zażalenie od wyroku uchylającego orzeczenie Sądu pierwszej instancji wniósł powód. Zarzucił naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 401 pkt 2 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie. Zdaniem skarżącego materiał dowodowy sprawy oceniany z uwzględnieniem reguł wyznaczonych przepisami art. 227 k.p.c. do art. 233 k.p.c., nie uzasadniał przyjęcia, że wystąpiła nieważność postępowania uprawniająca do uchylenia wyroku Sądu Okręgowego. Żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu

w [...] do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Artykuł 394¹ § 1¹ k.p.c., wprowadzony do kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381), umożliwił poddanie kontroli instancyjnej prawidłowości uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W drodze wykładni określony został zakres, w jakim zaskarżone orzeczenie podlega badaniu przez Sąd Najwyższy (por. np. postanowienia z dnia 30 stycznia 2014 r., IV CZ 118/13, nie publ.; z dnia 9 stycznia 2014 r., V CZ 77/13, nie publ., z dnia 19 grudnia 2013 r., II CZ 86/13, nie publ., z dnia 22 listopada 2013 r., II CZ 79/13, nie publ.). Jeżeli wyrok sądu pierwszej instancji został uchylony z powodu nieważności postępowania, to oceną objęte jest jedynie zagadnienie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo przyjął, że w toku postępowania wystąpiły ustawowe przyczyny wywołujące nieważność (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2016 r., II CZ 36/16; z dnia 26 września 2013 r., II CZ 41/13, niepublikowane).

Uchylenie przez Sąd Apelacyjny wyroku Sądu Okręgowego w stosunku do pozwanego M. C. było skutkiem stwierdzenia nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji z powodu pozbawienia go możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Niewątpliwie pozwany nie brał udziału w postępowaniu, ponieważ powód nie wskazał prawidłowo jego adresu lecz poprzestając na przedstawieniu danych z rejestrów twierdził, że jego miejsce zamieszkania nie jest znane. Sąd ustalił też, że powód nie wykazał wymaganej staranności przy poszukiwaniu adresu pozwanego, ponieważ nie próbował nawet zasięgnąć informacji w spółce, w której pozwany był wcześniej członkiem zarządu, nie poinformował też, że zainicjował postępowanie karne przeciwko pozwanemu i postępowanie to się toczy, co wskazywało na dysponowanie przez sąd karny adresem pozwanego. Jeśli połączyć te fakty z ustalonym przez Sąd Apelacyjny zakresem aktywności kuratora ustanowionego dla powoda, uznanego pochoptnie

za nieznanego z miejsca pobytu, nieodpowiadającej standardom w zakresie staranności prowadzenia cudzych spraw, nawet co do prób wyświetlenia miejsca pobytu zastępowanego i rzetelnego przygotowania obrony w procesie, stwierdzenie, że wystąpiły przesłanki uzasadniające przyjęcie nieważności postępowania w części odnoszącej się do pozwanego M. C., było w pełni uzasadnione (por. np. wyrok SN z dnia 10 kwietnia 1978 r., III CRN 40/78, OSNC 1978/12/236; postanowienie SN z dnia 8 kwietnia 1998 r., III CKU 12/98, Prok. i Pr.-wkł. 1998/11-12/44). Celem ustanowienia kuratora procesowego jest nie tylko zapewnienie prawidłowych doręczeń pism sądowych, ale także podejmowanie za nieobecnego czynności niezbędnych dla obrony jego praw w całym postępowaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2007 r., V CSK 155/07, niepubl., z dnia 3 marca 1997 r., III CKN 10/96, OSP 1997/9/172, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 1997 r., II CKU 82/97, Prok. i Pr. 1998/2/36).

Z tych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie powoda na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. Orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego wynika z treści art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.